

rajzának keletkezése és többféle változása felől. A harmadik közlemény „Újguineai lapos férgek“ dr. Ratz István tollából való és három új galandféregnek leírását nyújtja a szükséges rajzok kíséretében. E fajok egyike gyűjtőjének, Bíró Lajos-nak nevével viseli mint *Ichthyotaenia Bírói*. Ezt követi Mallász József dolgozata „A *Loxocarabus* alneinről“ czímen, mely részletes leírást nyújt a *Carabus obsoletus*-fajról és varietásairól, továbbá a *Carabus procerus*-ról és egy új fajváltozatáról. — A kisebb közlemények között dr. Kertész Kálmán-nak két cikkét: „A világ bögölyfeleinek jegyzéke“ és Ficalbi E. „Venti specie di zanzare (Culicidae)“ czímen, továbbá Csiki Ernő könyvismertetését találjuk a következő cím alatt: „Die Pusztensflora der grossen ungarischen Tiefebene von Franz Woenig.“

Pterogon Proserpina Pall. Műdön a Vlara-szoros és Trencsén-Tepla közti vasút építésénél el voltam foglalva, a nyarat családommal Felső-Szernyén töltöttem és itt a Vág partjának kövezete közül kinőt Epilobiumon a nevezett faj hernyóját találtam. Ezentúl több figyelmet fordítottam erre a növényre, még pedig bő eredménnyel, mert egy hétnek lefolyása alatt 183 hernyót szedtem össze, az egyúttal szintén Epilobiumon talált *elpenor* és *galii* hernyókat nem is számítva. Az állomástól szemben, az árkokból lefolyó víz mintegy 50 □ méternyi mocsarat képezett, a melyben ölnyi magasra nőtt az Epilobium: ez volt a szinte kifogyhatatlan lelhely. Rendszerint napjában 15—20 hernyót találtunk itt, és ha azt hittem, hogy már összeszedtük mind, másnap megint annyi volt. Több volt a barna, mint a zöld hernyó, s a legtöbbjét nem magán a növényen, hanem a földön, a gyökereknél vagy a sárban, szóval árnyékban, hűvösben fekvő találtam; de a még ki nem fejlett hernyók éjjelre táplálkozni bizonyosan felmásztak a növényekre, a mire a lekopasztott száruk is következtetni engedtek. Mindezeket a hernyókat egy nagy, mintegy 1 köbméter tartamú ládába tettem s azt a felső-szernyei pályaudvar eresze alatt helyeztem el. Egyszer éjjel nagy zivatar volt, és mivel az ereszvíz épen a ládát érte, ez a nedvességtől annyira megvetemedett, hogy reggelre nagy nyílások és szakadások mutatkoztak, a melyeken át a hernyók fele megszökött, de ezek egy részét a síneken és a sínek közt levő kavicsokon újra megtaláltam. A ládában húsznál több elpusztult hernyó volt, a melyek a pusztta megérintésnél bűzös lévé estek széjjel. Ez így ment napról-napra: mindig kevesebb lett az egészséges hernyó, úgy hogy összesen vagy 30 bábót s ezek után mindössze két szép lepkét kaptam. A hernyók legnagyobb része vagy meg volt szúrva, vagy oly járványban pusztult el, a mely más fajoknál is előfordul, kivált ha azok szokatlan nagy tömegben lépnek fel. Ezt a járványt a következő fajoknál figyeltem meg: *Psilura monacha*- és *Heliolithis peltiger*-en Namiesten, Morvaországban; *Deilephila euphorbiae* 1886-ban Lateinban, Brünn mellett, a hol 300 hernyó után alig kaptam 20 egészséges bábót; *Bombyx trifolii*- és *Lasiocampa pinin* Stomfán és Bécs környékén; *Arctia cajan* a budai Svábhegyen, a hol ezrével volt; csaknem minden máso-

dik vagy harmadik évben *Arctia aulica*-n stb. úgy hogy az illető faj a következő évben igen ritka lett. *Ocneria dispart* és *Leucoma salicist* p. o. néhány évig csak igen szórványosan láttam oly helyeken, a hol azelőtt évenként a hernyók által lekopasztott kerteket és bokrokat lehetett látni.

Weizsmantel Vilmos.

Gölniczbányai lepkék. Mióta Gölniczbánya vidékének lepkefaunáját összeállítottam (R. L. III. 1886.), csaknem évről-évre találtam néhány új, vidékünkön még meg nem figyelt fajt vagy fajváltozatot. Ezek a következők: 1887-ben *Pieris rapae* L. igen apró példány (*v. minor* Costa?); *Lycaena Astrarche* Bgst.; *L. Bellargus* Rott. *v. ceronus* Esp.; *Syrichthys malvae* ab. *laras* Meig.; *Bombyx catax* L. — 1889 ben: *Thecla spini* Schiff., *Lycaena Corydon* Podā, *L. Meleager* Esp.; *Moma Orion* Esp. 1891-ben: *Sesia tipuliformis* Cl.; *Xanthia fulvago* L. 1892-ben: *Pygaera anastomosis* L.; *Dianthoecia cucubali* Fssl. 1894-ben: *Agrotis segetum* var. ?; *Hadena porphyrea* Esp. 1895-ben: *Agrotis augur* F.; *Hadena rurea* F. 1896-ban: *Macroglossa fuciformis* L.; *Lasiocampa pini* L. ab. *brunnea* Stgr. (a hazai faunára nézve új); *Plusia moneta* F. 1897-ben: *Hylophila prasinana* L.; *Pygaera curtula* L.; *Agrotis strigula* Thnb.; *Mamestra tincta* Brahm. Azóta, gyöngélkedő állapotom miatt többé nem gyűjthettem. Eltérő példányaim közt van egy *Argynnis latonia* L., melynél az alsó szárny felső oldala külszegélyének mentén egy sor ezüst petty mutatkozik.

Hudák Ede Ágost.

Fekete póknak (Kara-Kurt) neveznek a kirgizek igen mérges pókot, mely az utóbbi években a kirgiz pusztákon annyira elszaporodott, hogy minden négyszög méterre legalább egy-egy ily állat esik. Marása következtében a megmart tevék 97—98 o/o-a, a megmart embereknek pedig 2—8 o/o-a elpusztult, meghalt. A kalmukok régóta ismerik ezt a pókot és veszedelmes voltáról csodadolgokat mesélnek. Tény, hogy marása a tevére nézve csaknem feltétlenül halálhozó, míg a juh a pókot minden hátrányos következmény nélkül felemészti. Az embernél a marás helyén némi daganat s a bőrnek erős gyulladása mutatkozik, mely heves fájdalmat okoz; a daganatból vér csöpög. A megmart lázat kap, szédeleg, melle szorul és még ugyanaz napon eszméletét veszti el. A kalmukok ezt az állapotot juhhúsból készült erős levessel és zsírral vegyített pálinkával gyógyítják. Ha ennek folytán heves okádás következik be, akkor a beteg meg van mentve; 3—4 nap múlva visszanyeri eszméletét és javulni kezd. Ez a pókfaj szerencsére nem lép fel mindig egyenlő nagy mennyiségben, hanem főleg csak igen száraz és forró években.

Papilio Machaon L. Arad vidékén kétféle alakban fordul elő, még pedig a gyoroki Kecskéshegyen főleg halványabb színű, a lapályon pedig inkább sötét színű, úgy hogy nem ritkán megüti a var. *aurantiaca* Spr színezését. Az utóbbinak egyik példányát türe feltűzvé, élénk köményszagot éreztem, a miből azt következtetem, hogy hernyója köményen élt. A halvány színű közt fogtam a *bim. iculatus* Eim. fajváltozatot is.

Gruber Ede.